

Foreløbig Oversigt over Landbrugets Driftsresultat i Regnskabsaaret 1938—39.

For enhver, der beskæftiger sig lidt med Landbrugsstatistik, har Aarene 1914, 1928 og 1929 en særlig Betydning. 1914 er det Normalaar før Krigen, hvormed saa mange Sammenligninger siden er anstillet. I de senere Aar har Aarene 1928/29 vundet en tilsvarende Plads som Normalaar forud for Krisen. Men ikke de to sidste Regnskabsaar 1937/38 og 1938/39 i kommende Aar vil faa en tilsvarende Placering som Normalaar forud for den næste store Krig?

Selvom vel de færreste vil anerkende disse to Aar som værende normale, er det dog en Kendsgerning, at der — fra regnet forannævnte Aar 1928/29 og 1929/30 — ikke har været andre sammenhængende Aar siden Krigen, hvorpaa Betegnelsen: jævnt gode Tider har passet saa godt. Ud fra en saadan Betragtning maade maa den nu foreliggende, foreløbige Oversigt over Landbrugets Driftsresultat i Regnskabsaaret 1938/39 (54. Meddelelse fra Det landøkonomiske Driftsbureau) være af ganske særlig Interesse, og i efterfølgende Omtale skal jævnlig søges draget Sammenligninger mellem de to Sæt »Normalaar«.

Oversigten omhandler som sædvanlig de samme 200 Brug i de to Aar, der sammenlignes: 1937/38 og 1938/39. Som Baggrund for det opnaaede Driftsresultat maa nævnes, at Landets samlede Høstudbytte var 116,4 Millioner Afgrodeenheder i 1938 mod 111,2 i 1937 og 106,1 i Gennemsnit af Femaaret 1933—37. Som bekendt var det alene Kornhøsten, der var af usædvanlig Størrelse i 1938, nemlig 40,5 Millioner hkg mod 35,1 det foregaaende Aar. Priserne var for Husdyrprodukter ret uforandret fra

1937/38. Derimod faldt Kornpriserne 20—30 pCt., Kartoffelprisen en god halv Snes Procent, medens Frøpriserne som Gennemsnit laa ca. 20 pCt. højere.

Kornprisen faldt saaledes ca. dobbelt saa mange Procent, som Kornhøsten forøgedes.

Hvad betyder nu en saadan Forskydning i Avl og Pris for de forskellige Størrelsesgrupper indenfor Landbruget? Et Eksempel vil vist bedre end mange Forklaringer belyse Forholdet. Forøgelsen i Avl er fra 35 til 40 (svarende til den virkelige Stigning). Prisnedgangen er sat til 30 pCt.

	A		B		C	
	1937	1938	1937	1938	1937	1938
Avl af hkg Korn	35	40	350	400	3500	4000
Forbrug - - -	60	60	300	300	1000	1000
Salg (resp. Køb) . . .	÷ 25	÷ 20	50	100	2500	3000
Pris I: 20 Kr.	500		1000		50000	
» II: 14 Kr.		280		1400		42000
		(Gevinst)		(Gevinst)		(Tab)
		220 Kr.		400 Kr.		8000 Kr.

Hertil kommer, at en Nedgang i Kornpris sædvanlig følges af en Nedgang i Foderstofpris, hvilket yderligere betyder en Fordel for de smaa Brug. Alene som Følge heraf maatte forventes en ganske betydelig Forskydning i Forholdet mellem Forrentningsprocenten i smaa og store Brug. Hertil kommer Virkningerne af den ændrede Svinekortfordeling, der dog ikke har faaet den Betydning som forud ventet, og endelig Mund- og Klovesygen, der har ramt 97 pCt. af de store, men kun ca. 50 pCt. af de smaa Brug blandt Beretningens 200 Ejendomme.

Driftsresultatet i 1938/39.

Netto udbyttet — Forskellen mellem Bruttoudbytte og Driftsomkostninger — stiller sig for de sidste 3 Aar saaledes:

	1936/37	1937/38	1937/38	1938/39
Under 10 ha	41	104	111	135 (+ 24)
10—50 ha	55	90	97	82 (÷ 15)
Over 50 ha	55	(78)	95	73 (÷ 22)

Naar i foranstaaende Tabel de midterste Kolonner viser forskellige Tal for samme Aar, skyldes det naturligvis, at Sammenligningen omfatter de samme 200 Ejendomme i 2 Aar ved Siden af hinanden, men ikke de samme Ejendomme i 1936/37 og i 1938/39. Tallene er i Betragtning af det beskedne Antal Regnskaber (henholdsvis ca. 40 og ca. 130) ikke unormalt afvigende i smaa og mellemstore Brug. Derimod er de i sidste Regnskabsaar medtagne store Landbrug paafaldende meget afvigende fra det foregaaende Aars Storbrug. Selvom det er umuligt at vide noget sikkert om, hvorledes dette paavirker Oversigtens Sammenligninger mellem i Fjor og i Aar, er der i alt Fald god Grund til at henlede Opmærksomheden derpaa. Da den foreløbige Oversigt angiver, at det i denne Oversigt medtagne Materiale (fra 1937/38) stemmer godt overens med det endelige Resultat i den Beretning, der er under Udarbejdelse, er det rimeligst at antage, at Forholdene for de store Gaarde i Fjor var væsentlig gunstigere, end den da publicerede foreløbige Beretning viste. Forrentningsprocenten for store Gaarde i 1937/38 opgaves da til 4,3 pCt., men er i Aar beregnet til at have været 5,2 pCt.

Nettoudbyttets Størrelse i Kr. pr. ha er af højst ulige Betydning for de forskellige Størrelsesgrupper og er en langt mere afgørende Faktor for de store Brug end for de smaa, idet Ejeren til Dækning af sit personlige Behov og til Forrentning af sin Gæld foruden Nettoudbyttet har sit personlige Arbejdsvederlag af Ejendommen; dette sidste spiller selvsagt en større Rolle pr. ha paa de smaa Ejendomme.

Indtægt af gældfri Ejendom er derfor et nok saa godt Sammenligningsgrundlag mellem store og smaa Ejendomes Økonomi.

Indtægt af gældfri Ejendom				Omregnet paa henh. 6, 25 og 100 ha:
1936/37	1937/38	1937/38	1938/39	
357	402	420	468 (+ 48)	+ ca. 300
169	209	209	198 (÷ 11)	÷ ca. 100
102	(127)	144	124 (÷ 20)	÷ ca. 2000

Den samme Afvigelse som ovenfor omtalt genfindes naturligvis i Tabellen over Indkomst af gældfri Ejendom. Da der som nævnt synes at være Grund til at antage, at de i sidste Aars »Foreløbige Meddelelse« angivne Tal har været for lave, navnlig for store Gaarde, er i nedenstaaende Sammenligning alene anvendt de nye Angivelser af Tallene for 1937/38.

	Gens. af 1928/29 og 1929/30	Forholdstal for Indkomst af gældfri Ejendom		
		1936/37	1937/38	1938/39
Under 10 ha	100	65	78	87
10-50 ha	100	61	76	72
Over 50 ha	100	64	90	78

Selv med al mulig Forbehold for Tallenes Sikkerhed, grundet paa Talmaterialets ringe Størrelse, tør det dog fastslaaes, at de to sidste Regnskabsaar for alle Ejendomsgrupper har betydet en Stigning i det Beløb, der stod til Raadighed for personligt Forbrug og til Betaling af Renter. Det kan endvidere fastslaaes, at Stigningen navnlig er kommet de smaa Brug til Gode, selv om en Stigning i Kornpriserne i 1937/38 gav størst Gevinst til de store Gaarde.

Om Fremtiden er det svært at spaa, men den siden Regnskabsaarets Slutning stedfundne Udvikling vil næppe kunne undgaa at blive til Ugunst for de smaa Brug. For de større Brug vil de hidtidige Begivenheder næppe heller kunde give Anledning til Forventninger om Gevinst, saaledes at Udsigterne foreløbig peger mod Tilbagegang for Smaabrug uden tilsvarende Gevinst for de større Brug.

I det foregaaende er kun en enkelt Gang hentydet til den meget omspurgte og omdisputerede Forrentningsprocent. Aarsagen hertil er navnlig, at denne beregnes paa et svingende Grundlag. Samme Forrentningsprocent, 4,0 pCt. i 1929/30 (store Gaarde) og 4,0 pCt. i 1938/39 (store Gaarde), repræsenterer saaledes en mindre Indtægt i 1938/39 paa 13 Kr. pr. ha, svarende til ca. 1300 Kr. paa en Ejendom af Gennemsnitsstørrelse i denne Gruppe.

Nettoudbytte og Forrentningsprocent.

	Kr. pr. ha				Nettoudbytte 1938-39			Nettoudbytte 1937-38		
	Landbrugs- kapital		Brutto- udbytte	Drifts- omkostninger	Kr. pr. ha	i pCt. af		Kr. pr. ha	i pCt. af	
	Bogført Værdi	Handels- værdi				Bogført Værdi	Handels- værdi		Bogført Værdi	Handels- værdi
Sjælland	2456	2920	713	606	107	4,4	3,7	115	4,7	4,0
De sydlige Øer	2676	3281	831	714	117	4,4	3,6	149	5,6	4,6
Fyn	2812	3330	831	736	95	3,4	2,9	106	3,8	3,3
Østjylland	2372	3065	743	649	94	4,0	3,1	89	3,7	2,9
Vest- og Midtjylland . .	1733	2363	604	526	78	4,5	3,3	86	5,0	3,7
Under 10 ha	3039	3995	1064	929	135	4,4	3,4	111	3,7	2,8
10-50 "	2021	2543	623	541	82	4,1	3,2	97	4,8	3,9
Over 50 "	1848	2248	510	437	73	4,0	3,2	95	5,2	4,3
Alle 200 Brug 1938-39	2209	2804	699	607	92	4,2	3,3	—	—	—
De samme Brug 1937-38	2197	2779	697	598	—	—	—	99	4,5	3,6

For en Fuldstændigheds Skyld skal dog medtages Tabellen over Nettoudbytte og Forrentningsprocent, hvoraf fremgaar, at Forrentningsprocenten er faldet med 0,3 fra 4,5 pCt. til 4,2 for alle 200 Brug under eet.

Aarsagerne til Faldet er omtalt foran og skulde i Henhold hertil navnlig vise sig som dalende Indtægter for de større Brug (den lave Kornpris) og stigende Indtægter for de smaa Brug (flere Svinekort), medens Mellemløbet med omtrent uforandrede Priser og samme Svineleverancer skulde ventes at staa ret uændret. En Sammenligning med den tilsvarende Tabel i Fjor viser, at dette stort set passer, idet dog Indtægtsfremgangen i Husmandsbruget væsentligt synes at hidrøre fra Kvægbruget og ikke fra Svineholdet.

Af vedføjede Tabeller over Bruttoudbyttet og Driftsomkostningerne vil Enkeltheder vedrørende de enkelte Indtægts- og Udgiftsposters Størrelse fremgaa.

Bruttoudbytte i Kr. pr. ha.

	Produkter fra				Forskelligt	Ialt 1938—39	Ialt 1937—38
	Plante-avlen	Kvæg- holdet	Svine- holdet	Andre Husdyr			
Sjælland.....	115	330	170	71	27	713	717
De sydlige Øer.....	270	283	166	81	31	831	869
Fyn.....	117	359	226	87	42	831	833
Østjylland.....	72	325	223	90	33	743	734
Vest- og Midtjylland.....	28	300	170	77	29	604	596
Under 10 ha.....	45	462	325	174	58	1064	1022
10—50 „.....	79	294	163	62	25	623	628
Over 50 „.....	154	209	102	27	18	510	542
Alle 200 Brug 1938—39...	83	317	188	80	31	699	—
De samme Brug 1937—38..	90	304	198	74	31	—	697

Driftsomkostninger i Kr. pr. ha.

	Legemligt Arbejde	Driftslederløn	Kraftfoder	Kunstgødning	Andre Vareindkøb	Øvrige Omkostninger	Ialt 1938—39	Ialt 1937—38
Sjælland.....	214	71	94	25	50	152	606	602
De sydlige Øer.....	247	77	120	45	49	176	714	720
Fyn.....	283	72	131	22	61	167	736	727
Østjylland.....	215	64	139	29	56	146	649	645
Vest- og Midtjylland....	180	48	105	30	55	108	526	510
Under 10 ha.....	336	68	233	27	83	182	929	911
10—50 „.....	185	61	89	29	49	128	541	531
Over 50 „.....	150	51	55	33	35	113	437	447
Alle 200 Brug 1938—39..	212	61	114	29	55	136	607	—
De samme Brug 1937—38..	196	60	130	27	55	130	—	598

Den foreløbige Beretning over Landbrugets Driftsforhold i Regnskabsaaret 1938/39 byder saaledes ikke paa større Overraskelser. Alle var forberedt paa den skete Forskydning til Fordel for Husmandsbruget med tilknyttet Ændring i ugunstig Retning for det større Landbrug,

medens det mellemstore Brugs Stilling forblev ret uændret.

Som indledningsvis anført vil de sidste to Aar i Fremtiden sikkert jævnlig finde Anvendelse som »Normalaar«. Selv under Indtryk af det sidste Aars Forskydning kan der næppe rejses væsentlige Indvendinger herimod, thi som Kompensation for det store Landbrugs ugunstige Stilling i 1938/39 haves dets forholdsvis gunstige Stilling i 1937/38.

Mod Anvendelsen som Normal vil dog altid tale, at heller ikke disse to Aar gav mere end ca. $\frac{2}{3}$ Forrentning af den investerede Landbrugskapital — men efterhaanden synes dette mærkelige Forhold at have antaget en saa varig Karakter, uden større Paavirkning af Ejendomspriserne, at dette Driftsresultat maa karakteriseres som utilfredsstillende, men normalt.

Den foreløbige Beretning afholder sig i endnu højere Grad end sine Forgængere fra alle Spaadomme vedrørende Fremtiden, og med den Usikkerhed, der for Tiden raader, er det ikke fristende at søge den optrukne Linie forlænget væsentligt ud over Regnskabsaaret 1. Juli 1938—30. Juni 1939. Om indeværende Regnskabsaar skal paa nærværende Tidspunkt kun siges, at det endnu ikke har vist en saa afgørende Forskydning i ugunstig Retning, at Haabet om at faa endnu et jævnt godt Aar helt er forsvundet.
